

АНТИКРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Доц.д-р М.Филипова

Цикличност на икономическото развитие

Социалните и икономическите явления, както и производството се развиват циклично чрез редуване на възход и спад по възходяща крива. Времето между спада и възхода представлява цикъл на развитието. Традиционно икономическият цикъл се описва в четири фази: криза (рецесия), депресия, оживление и подем. Представя се с вълнообразно движение на стопанската активност около нормалното състояние и обхваща времето за еднократно преминаване през четирите фази. Обикновено оживлението трае по-дълго и е с по-голяма амплитуда на кризата. За много страни времето м/у кризата и подема е четири-пет години.

Един от създателите на теорията за циклите и кризите е Туган Барамовски.

Според него възникването на кризата е свързано с нарушаване пропорционалността на предприятието и превръщане на частичното производство в общо, което се отразява в/у ценообразуването на всяка стока. Циклите на производство имат вълнообразен вид и се състоят от две вълни: възходяща и низходяща. Схематично кризата има вид на критична точка м/у двете вълни.

Последовател на Туган Барамовски е руският учен Кондратиев, който с помощта на математически апарат открива нова икономическа закономерност – т.нар. големи цикли на конюктурата.

Според него съществуват големи цикли в развитието на промишлеността и селското стопанство – 40–55г. и малки цикли – 10–12г.

Големият цикъл се състои от възходящи и низходящи вълни, като за първата вълна са

характерни развитие на производството, промишлеността и селското стопанство. Малките цикли на икономическо развитие се вписват в големите. Характера на малкия цикъл зависи от това в коя вълна на големия цикъл попадне. Ако попадне във възходяща вълна ефекта на икономически ръст се засилва, а кризисните явления отслабват. Ако попадне в низходяща вълна кризата и депресията се засилват, а производството се съкращава. По този начин Кондратиев определя два и половина големи цикли, които са наблюдавани в продължение на 140 год. – от 80те год. на 18 век до 20те год. на 20век. Според него продължителните възходящи вълни са свързани с коренните промени в развитието на продуктивните сили в производствените съотношения:

– преход от частна индивидуална собственост към акционерен капитал през средата на 19 век.

– преход от капитализъм на свободната конкуренция към корпоративен капитализъм през 20в. В резултат на научно-техническата революция, концентрацията и реализацията на капитала и производството.

– формиране на корпоративно-държавен капитализъм в периода м/у двете световни войни във основа интернационализацията на капитала и производството.

Цикълът на Кичин представлява краткосрочен цикъл с продължителност от 3–4 год. и е свързан с движението на оборотните фондове – наличности от ресурси в процес на ползване, материални, парични и други ценности. Цикълът на Жюглар е търговски цикъл, който е средносрочен от 6–8год. и съдържа два цикъла на Кичин. Цикълът на Лабрус е средносрочен цикъл от 10–12 год. и съдържа един и половина цикли на Жюглар.

През 30те и 40те год. на 20 век голям принос в развитието на теориите има английският учен Кейс. Според него повишаваща роля във формирането и